

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XII. évfolyam 10. szám
2009. június 5.

**Gabona és Ipari Növények
XII. évfolyam 10. szám**

2009. 22. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Medináné Lázár Virgília

lazar.virgilia@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	7
A gabonafélék jegyzése.....	12
A gabona alapú termékek feldolgozó értékesítési ára.....	18
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	18
Külpiaci információk.....	19
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	24
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	26
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belülük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára	29
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	29
Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések.....	30
A napraforgóolaj fogyasztói ára.....	30
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	31

GABONAPIACI JELENTÉS

- A magyar búza az észak-afrikai és közel-keleti régióban az európai és a fekete-tengeri áruval versenyez. A világpiacon az árak csökkenése nyomást gyakorolhat a hazai árakra is.
- Magyarországon a takarmánybúza termelői ára meghaladta a 36 ezer forintot tonnánként, miközben az étkezési búzáé 34 ezer Ft/tonna körül alakult 2009 májusában. A takarmánykukorica ára 32 ezer Ft/tonnára emelkedett májusban.
- A búza legközelebbi határidőre szóló hazai és nemzetközi jegyzései között lényegesen csökkent a különbség május második felében.

A magyar búza versenyképessége

Az északi féltekén közeledik a búza betakarításának ideje. Az elmúlt hetek időjárása jelentősen módosította az egyes régiókban várható termést, a tőzsdei jegyzések és a termelői árak alakulását is. Egyre aktuálisabbá válik a versenyeselemek latolgatása, az exporttal kapcsolatos célok kitűzése (a piaci pozíciók megőrzése, megerősítése, új piacok szerzése).

Ahhoz, hogy értékelni tudjuk a magyar búza helyzetét a régióban, szükséges az amerikai, az európai és a fekete-tengeri áruval történő összehasonlítás, továbbá a szállítási költségek ismerete. A következő oldalon található táblázat, amelyben két időszak adatait vetettük össze, ehhez nyújt támpontot. Megjegyzendő, hogy a táblázatban közölt adatok tájékoztató jellegűek, de a magyar gabona helyzetét nagyon jól érzékeltetik.

2009 márciusában a hazai búza lényegesen olcsóbb volt, mint az észak-amerikai, francia és a fekete-tengeri. Ha számításba vesszük a szállítási költségeket is, látható, hogy az észak-afrikai térség importőrei az észak-amerikai búzát 217 USD/tonna (54 ezer Ft/tonna), a franciát (ahol a közelség miatt a szállítási költség minimális) 174 USD/tonna (43,5 ezer Ft/tonna) valamint az orosz kikötőkből származó terményt 177-198 USD/tonna (44-49 ezer Ft/tonna) áron vásárolhatják meg. A magyar áru külföldön történő értékesítésénél állandó nehézséget és hátrányt okoz a tengeri kikötő hiánya, aminek következtében jelentősen magasabbak a szállítási költségek, mint a tengerparttal rendelkező országok esetében. 2009 március elején (10. hét) az étkezési búza hazai termelői ára dollárra átszámítva 147 USD/tonna (36,5 ezer Ft/tonna) volt. Ez tonnánként 79 dollárral (17,5 ezer Ft) alacsonyabb árszint az észak-amerikainál, 27 dollárral (7 ezer Ft) a franciánál és 30-51 dollárral (7,5-12,5 ezer Ft) a fekete-tengerinél. Ahhoz, hogy a magyar áru valamelyik észak-afrikai piacon versenyképes legyen más exportáló országok terményével, a rakodási, szállítási és egyéb járulékos költséget ebből a tonnánkénti 27-79 dolláros, vagyis 7-17,5 ezer forintos eltéréstől kell fedezni.

Május végéig a chicagói árutőzsdén tonnánként 234 dollárért (47 ezer Ft), a párizsi árutőzsdén 214 dollárért (42,6 ezer Ft) jegyezték a búzát. Az orosz kikötőkben május utolsó hetében

183-195 dollárba (36,7-39,7 ezer Ft) került a malmi minőségű búza. A május végi tőzsdei jegyzések és a szállítási költségek alapján az amerikai áru az észak-afrikai piacon tonnánként 263 dolláros (53 ezer Ft) áron talált gazdára. A francia búza ennél 49 dollárral (10 ezer Ft) volt olcsóbb, a fekete-tengeri régióból származó pedig 211-226 dollárba (42-45 ezer Ft) került tonnánként. A magyar búza termelői ára Magyarországon 178 USD/tonna (35,6 ezer Ft/tonna) volt 2009. 22. hetében, amely 33-85 dollárral (6,4-17,4 ezer Ft) alacsonyabb árszint a nemzetközi árakhoz képest. Ez csekély mértékben tér el a márciusban kalkulált értéktől (27-79 USD/tonna, vagyis 7-17,5 ezer Ft/tonna).

A magyar árut közúton eljuttatni valamelyik tengeri kikötőbe távolságtól függően (Rijeka, Koper, Constanța) 4-13 ezer forintba kerül tonnánként a szezonban, valamint 3-11 Ft/tonna vehető számításba szezonon kívül. Meg kell jegyezni azonban, hogy a szállítási költségek fuvaronként eltérők, speciálisak és jelentős különbségeket mutathatnak.

Búzáruk összehasonlítása

NEMZETKÖZI ÁRAK	jegyzés ideje	jegyzés USD/tonna	árfolyam	szállítási költség* USD/tonna	ár (szállítási költséggel) Ft/tonna
CME/CBOT	2009.03.06.	190	249,29 Ft/USD	27	54 014
	2009.05.29.	234	200,80 Ft/USD	29	52 837
MATIF	2009.03.06.	174 (138 euró/tonna)	316,00 Ft/euró	-	43 450
	2009.05.29.	214 (152 euró/tonna)	281,56 Ft/euró	-	42 656
Novorssijsk	2009.03.06.	175	249,29 Ft/USD	23	49 235
	2009.05.29.	198	200,80 Ft/USD	28	45 280
Rostov	2009.03.06.	154	249,29 Ft/USD	23	44 124
	2009.05.29.	183	200,80 Ft/USD	28	42 369

MAGYARORSZÁG	referencia idő	ár USD/tonna
BÉT	2009.03.06.	138 (34 500 Ft/tonna)
	2009.05.29.	197 (39 500 Ft/tonna)
Termelői ár (AKI PÁIR)	2009. 10. hét	147 (36 536 Ft/tonna)
	2009. 22. hét	178 (35 658 Ft/tonna)

* A mediterrán térségbe.

Forrás: HGCA, IGC, BÉT, AKI PÁIR, MNB információk alapján saját számítás

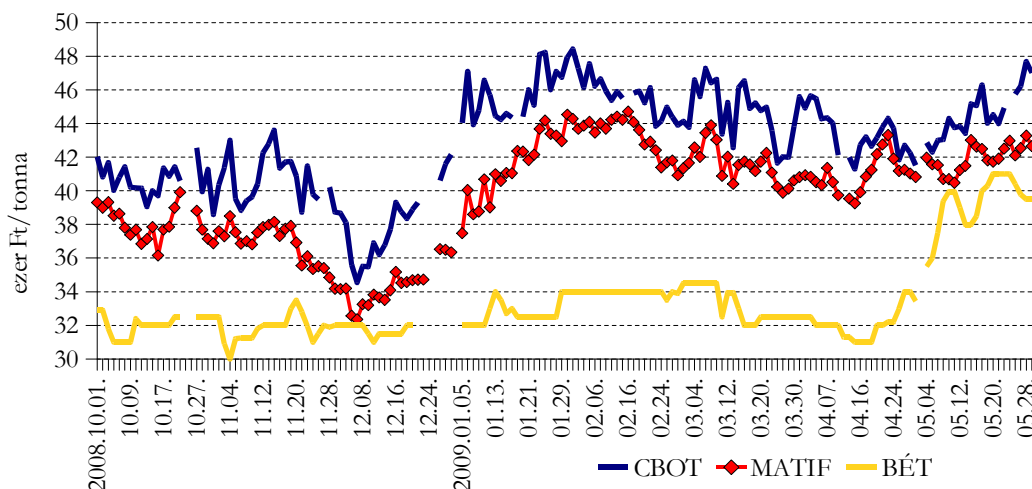
A fentiek alapján megállapítható, hogy a felsorolt különböző származású búza és a hazai áru közötti árkülönbség gyakorlatilag nem változott a két időszakot figyelembe véve. A különbség jelentős része a rakodási, szállítási költség fedezésére szolgál. A magyar búza az észak-afrikai és kö-

zel-keleti régióban az európai és a fekete-tengeri áruval versenyez. Az ár tekintetében Magyarország mindig hátrányban lesz az olcsóbb tengeri szállítással szemben, ami nyomást gyakorol a hazai termelői árakra.

Határidős jegyzések

Május második felében mind a chicagói, mind a párizsi árutőzsdén emelkedett a búza legközelebbi határidőre szóló jegyzése, amit a forintban kifejezett árak is tükröznek. Az USA-ban erősítette a jegyzéseket a gyenge dollár, a kedvező külpiaci pozíciók, a szója árának növekedése, a tavaszi búza vetésének késése, valamint a kedvezőtlen időjárás miatti félelmek. Az európai tőzsdén visszafogottabb volt az emelkedés, de követte az amerikai trendet. A Budapesti Értéktőzsde árupiaci szekciójában ettől eltérően alakult az eurobúza tőzsdei ára, amely hosszú ideig 30-35 ezres sávban mozgott. A szárazság miatt egyre kedvezőtlenebb hazai terméskilátások azonban április második felétől erőteljes áremelkedést indukáltak. Ennek következtében az amerikai, a párizsi és a hazai tőzsdén csökkent a jegyzések közötti különbség. A május végi esőzések hatására már optimistábbak a hazai várakozások. A jelenlegi helyzet alapján a terméskiesés 30-35% lehet az előző évi rekordhoz viszonyítva, amely várhatóan nem nő tovább. Ez a jegyzések alakulásán is megmutatkozott. Míg az amerikai és a párizsi tőzsdén nem tört meg a növekvő tendencia, a BÉT-en visszaesett az eurobúza ára május második felében.

A búza legközelebbi határidőre szóló jegyzése a chicagói, a párizsi és a magyar árutőzsdén

Forrás: HGCA, BÉT

Termelői árak

A betakarítás közeledtével, a készletek apadásával egyre nagyobb a szórás a hazai termelői árak között. A termelők helyenként igen magas áron értékesítették takarmánygabonájukat az utóbbi hetekben (1-2. táblázat). Ennek hátterében egyrészt az idei kedvezőtlenebb terméskilátások állnak, amiért sokan inkább raktároznak, mint értékesítenek. Másrészt a tavaszi szárazság nem volt kedvező a fejlődő kukoricaállományok számára sem, ami a kukoricatermással kapcsolatos aggodalmakra adott okot. Mindezek következtében a takarmánybúza termelői ára májusban átlagosan 7500 forinttal volt magasabb az áprilisihoz viszonyítva, így meghaladta az étkezési búza termelői árát (1-4. ábra). Ez azonban átmeneti jelenség és a következő hetekben várhatóan mérséklődik a takarmánybúza ára. (Megjegyzendő, hogy a takarmánybúza nagymértékű árnövekedéséhez hozzájárult az is, hogy az egyik adatszolgáltató jelentősebb tételt vásárolt viszonylag magas áron.) A takarmánykukorica termelői ára ugyanakkor több mint 2000 forinttal emelkedett áprilisről májusra. A termelői árak stabilizálódása, a szélsőértékek közötti különbség mérséklődése az aratásig nem várható. Az árak alakulását a következő hetekben elsősorban a felvásárlók szükséglete befolyásolhatja. Igény esetén – főleg azokban a régiókban, ahol alacsonyabbak a készletek – a takarmánygabona ára várhatóan magas szinten marad.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (22. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2009. 21. hét	2009. 22. hét	2009. 22. hét / 2009. 21. hét (%)
Étkezési	tonna	3 222,15	8 738,87	3 575,16	13 185,80	15 536,18	117,83
búza	Ft/tonna	37 206,89	35 214,22	35 347,04	34 978,75	35 658,06	101,94
Takarmány-	tonna	-	3 400,40	-	-	4 253,28	-
búza	Ft/tonna	-	38 968,14	-	-	36 969,98	-
Takarmány-	tonna	3 780,00	2 243,77	981,79	7 095,97	7 005,56	98,73
kukorica	Ft/tonna	37 249,82	38 250,46	31 089,50	30 780,53	36 706,98	119,25
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

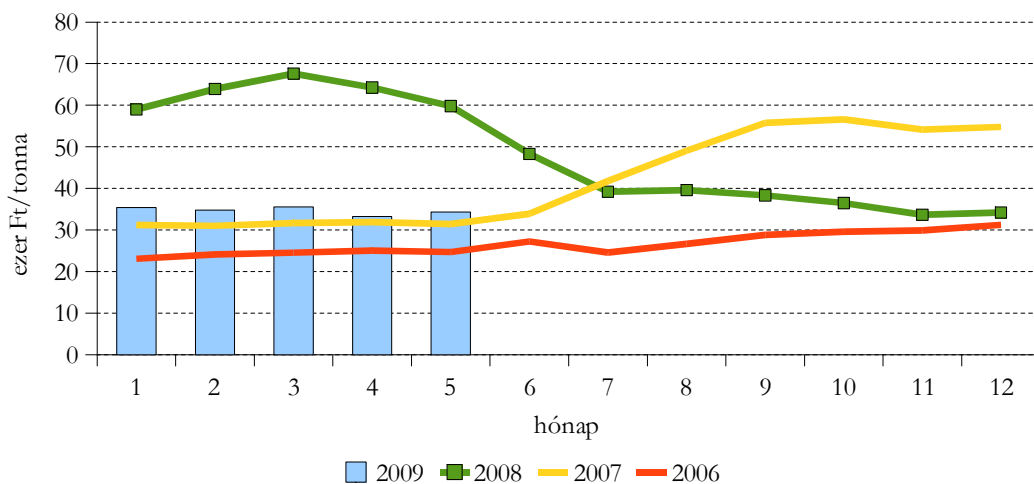
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2008. 22. hét	2009. 21. hét	2009. 22. hét	2009. 22. hét / 2008. 22. hét (%)	2009. 22. hét / 2009. 21. hét (%)
Étkezési	tonna	9 643,31	13 185,80	15 536,18	161,11	117,83
búza	Ft/tonna	58 169,43	34 978,75	35 658,06	61,30	101,94
Takarmány-	tonna	-	-	4 253,28	-	-
búza	Ft/tonna	-	-	36 969,98	-	-
Takarmány-	tonna	1 860,41	7 095,97	7 005,56	376,56	98,73
kukorica	Ft/tonna	46 614,32	30 780,53	36 706,98	78,75	119,25
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

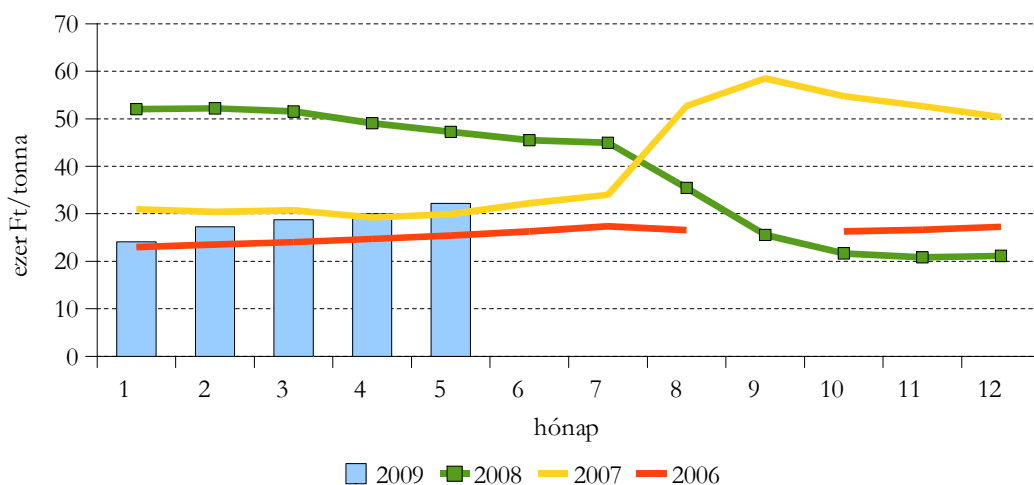
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

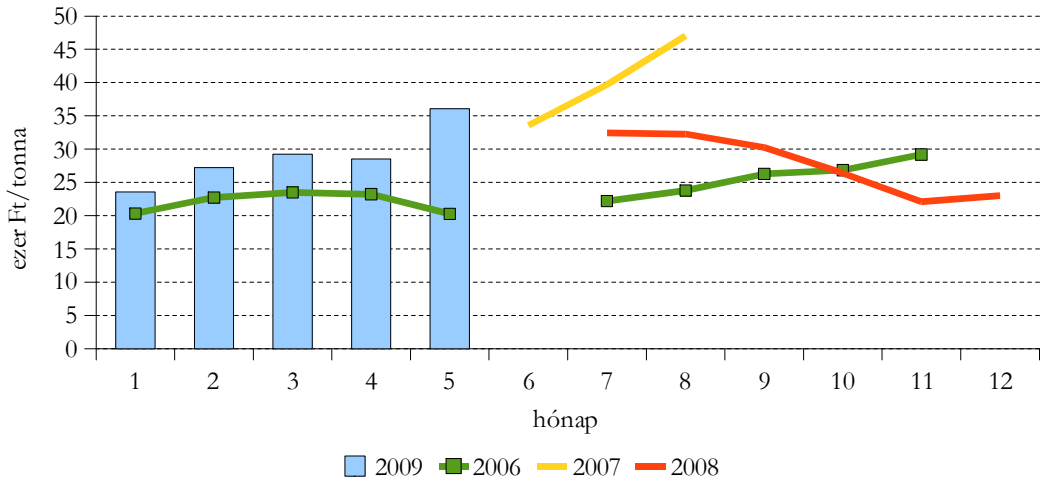
A takarmánykukorica termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

3. ábra

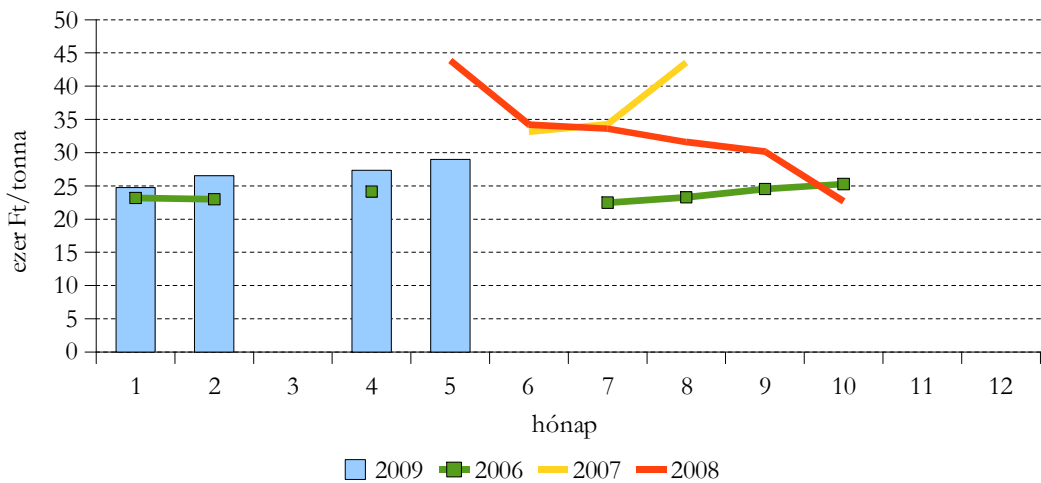
A takarmánybúza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

4. ábra

A takarmányárpa termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

3. táblázat

Az étkezési búza termelői ára néhány közép-kelet- és nyugat-európai országban

euró/tonna

hét	Észtország	Egyesült Királyság	Németország	Szlovákia	Magyarország
4	-	167	122	132	128
5	-	159	126	128	109
6	-	170	125	136	111
7	-	-	129	123	124
8	141	169	128	109	118
9	128	-	124	132	115
10	158	168	121	116	119
11	141	164	120	115	115
12	137	161	119	108	117
13	118	157	119	118	113
14	118	-	117	114	109
15	111	-	116	117	118
16	129	-	116	114	113
17	-	-	116	119	114
18	-	-	117	109	111
19	115	-	-	114	115
20	115	-	-	119	121
21	111	-	-	123	122
22	-	-	-	124	127

Az ár a következő standardra vonatkozik:

- hektolitersúly min. 73 kg
- nedvességtartalom max. 14,5%
- idegenmag-tartalom max. 7%
- csírázott szem max. 4%
- Hagberg-féle esésszám min. 220

Eltérések a standardtól:

Észtország: hektolitersúly 72 kg, Hagberg-féle esésszám 180, csírázott szem 3%

Egyesült Királyság: hektolitersúly min. 76 kg, Hagberg-féle esésszám 250

Szlovákia: hektolitersúly min. 76 kg, nedvességtartalom max. 14%

Magyarország: hektolitersúly 76 kg, csírázott szem max. 2%, Hagberg-féle esésszám 230

3. táblázat folytatása

hét	Oroszország	Lengyelország	Lettország	Bulgária	Litvánia
4	137	116	175	97	123
5	144	117	145	101	131
6	136	121	148	105	142
7	137	120	147	104	140
8	141	118	135	104	139
9	135	116	140	106	142
10	135	116	149	109	138
11	-	116	147	110	134
12	-	122	157	-	140
13	-	118	151	-	136
14	-	115	158	-	137
15	-	124	155	-	135
16	-	126	151	-	136
17	-	122	-	-	128
18	-	120	146	-	130
19	-	120	-	-	121
20	-	119	-	-	147
21	-	119	-	-	134
22	-	123	-	-	-

Az ár a következő standardra vonatkozik:

- hektolitersúly min. 73 kg
- nedvességtartalom max. 14,5%
- idegenmag-tartalom max. 7%
- csírázott szem max. 4%
- Hagberg-féle esésszám min. 220

Eltérések a standardtól:

Oroszország: nedvességtartalom max. 15%,

Lengyelország: hektolitersúly min. 76 kg, idegenmag-tartalom max. 6%

Lettország: nedvességtartalom max. 13%, idegenmag-tartalom max. 5%, csírázott szem max. 3%

Bulgária: hektolitersúly min. 76 kg, nedvességtartalom max. 14%, idegenmag-tartalom max. 4%

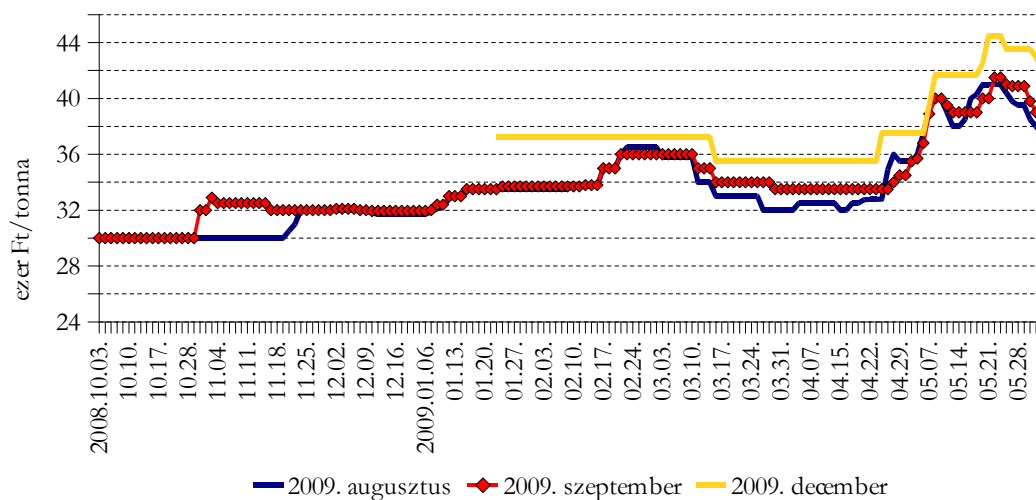
Litvánia: hektolitersúly min. 76 kg, nedvességtartalom max. 14%, idegenmag-tartalom max. 3%

Forrás: ZMP

A gabonafélék jegyzése

5. ábra

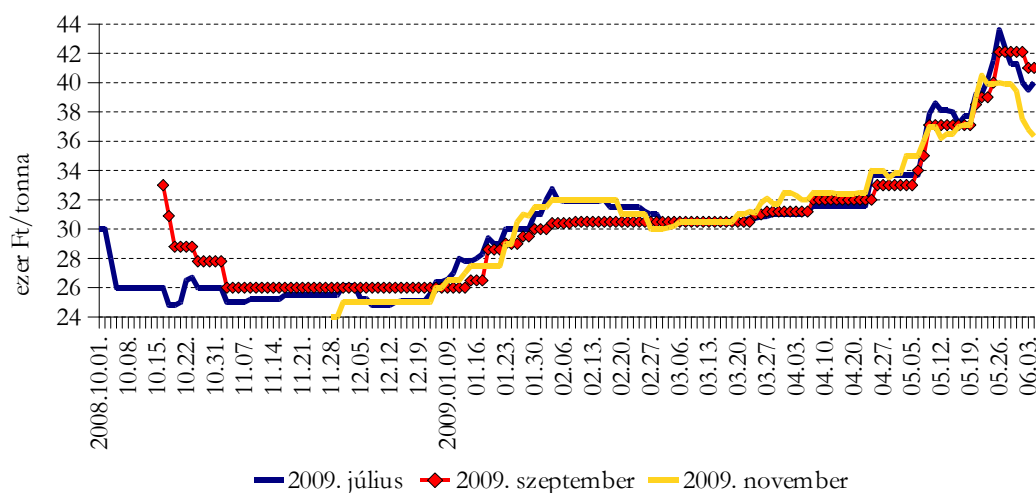
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

6. ábra

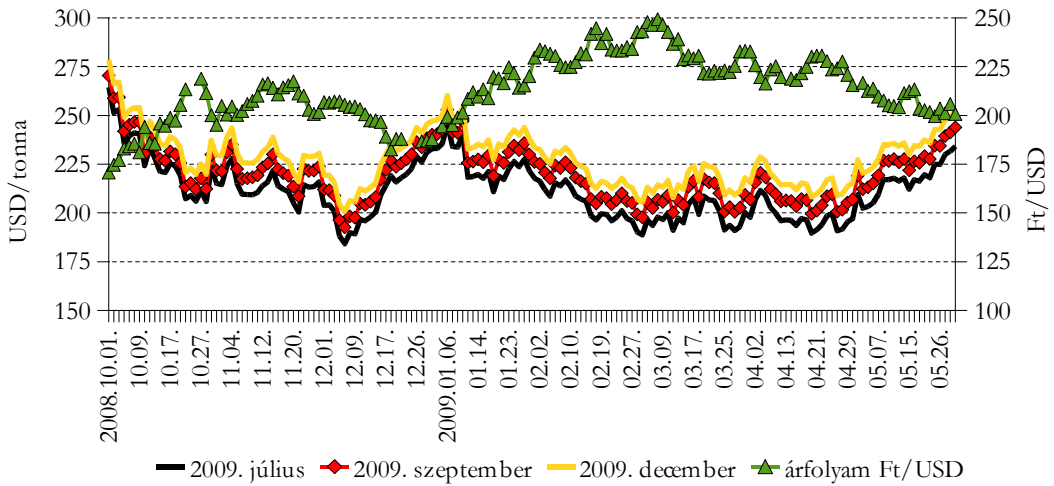
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

7. ábra

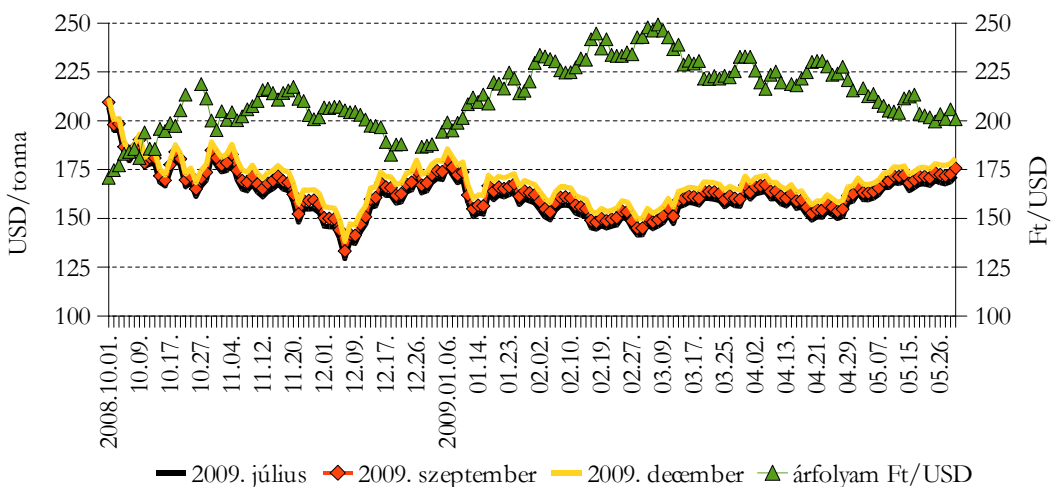
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

8. ábra

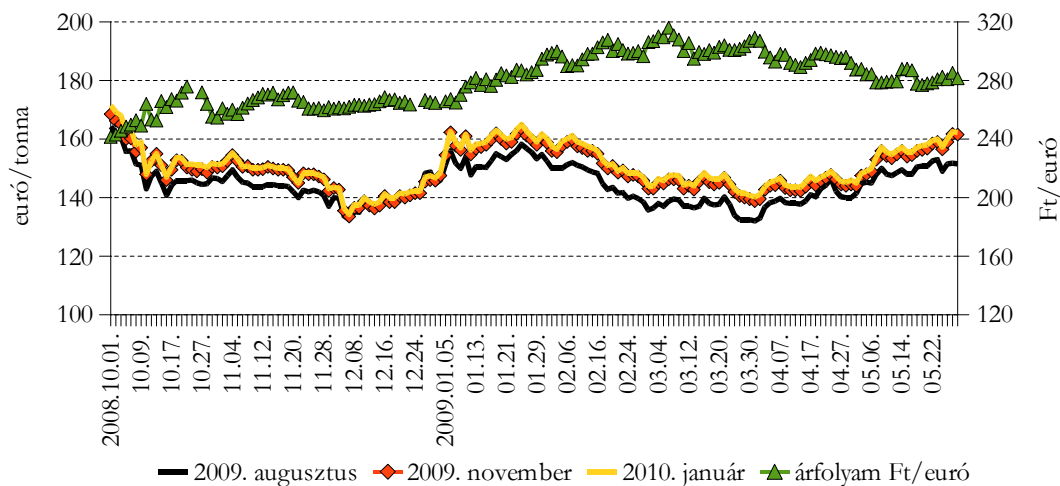
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

9. ábra

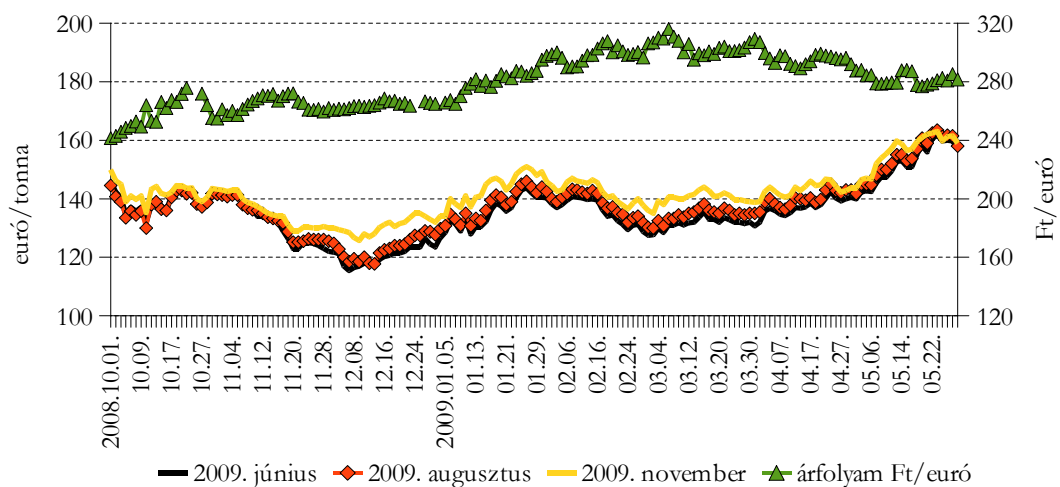
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

10. ábra

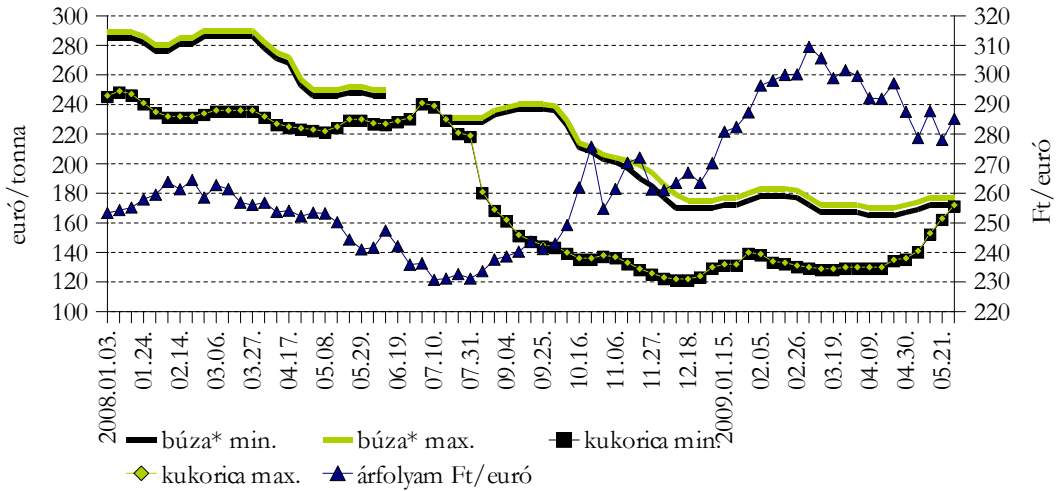
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

11. ábra

A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

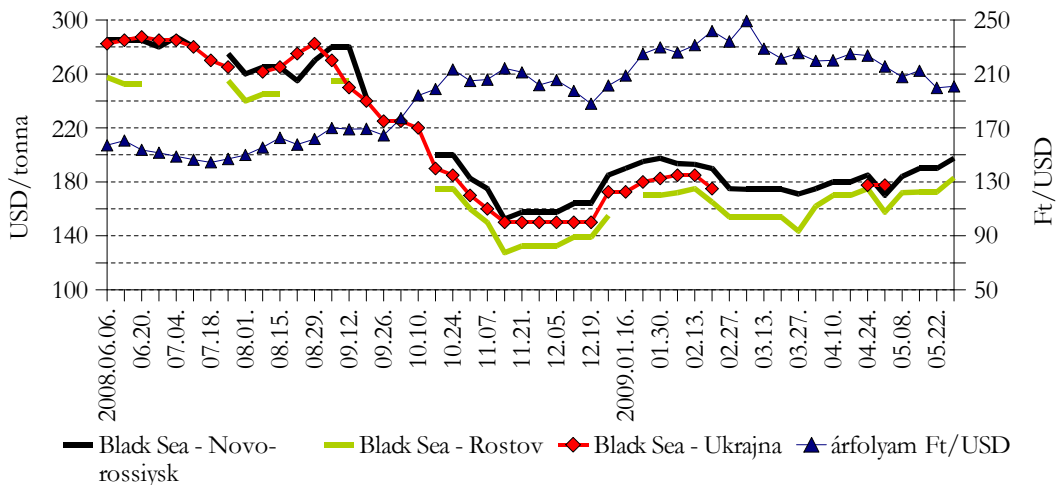

* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (80 kg/hl, fehérje 13,5%)

Forrás: AGER Borsa Merci Bologna, MNB

12. ábra

A malmi búza orosz és ukrán kikötői ára (FOB)

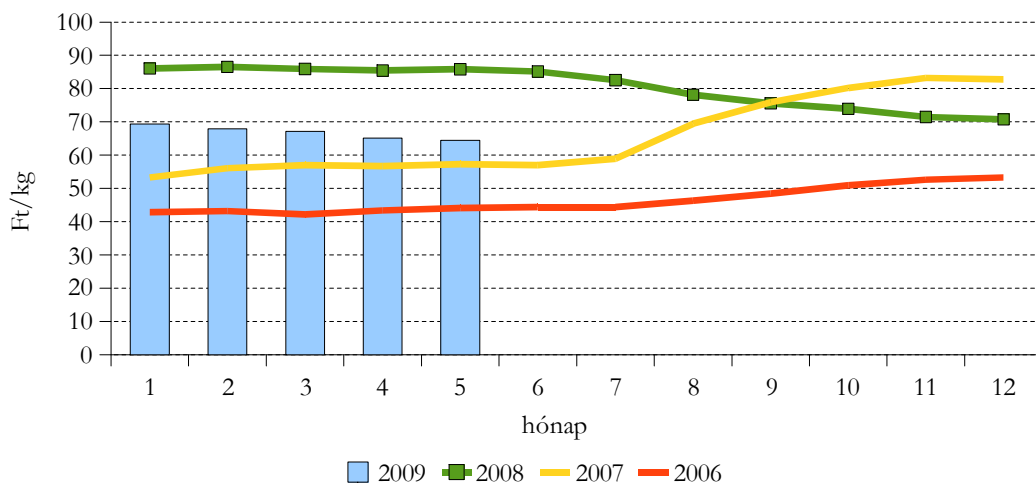

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

13. ábra

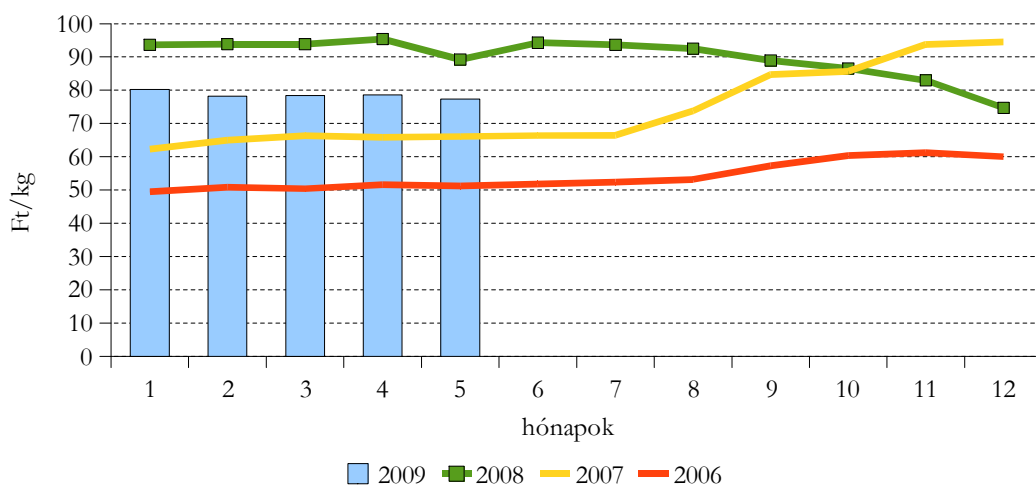
A finomliszt feldolgozói értékesítési ára

Forrás: AKI PÁIR

14. ábra

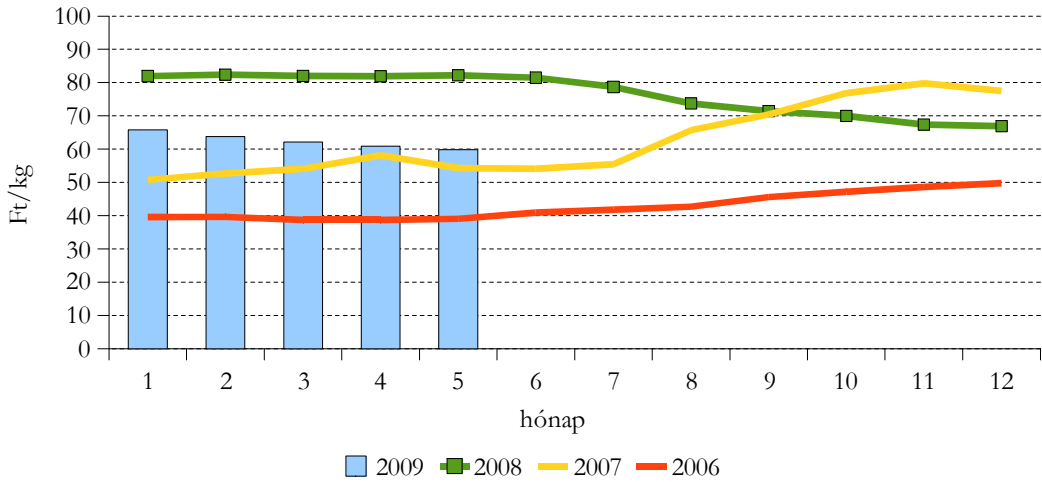
A rétesliszt feldolgozói értékesítési ára

Forrás: AKI PÁIR

15. ábra

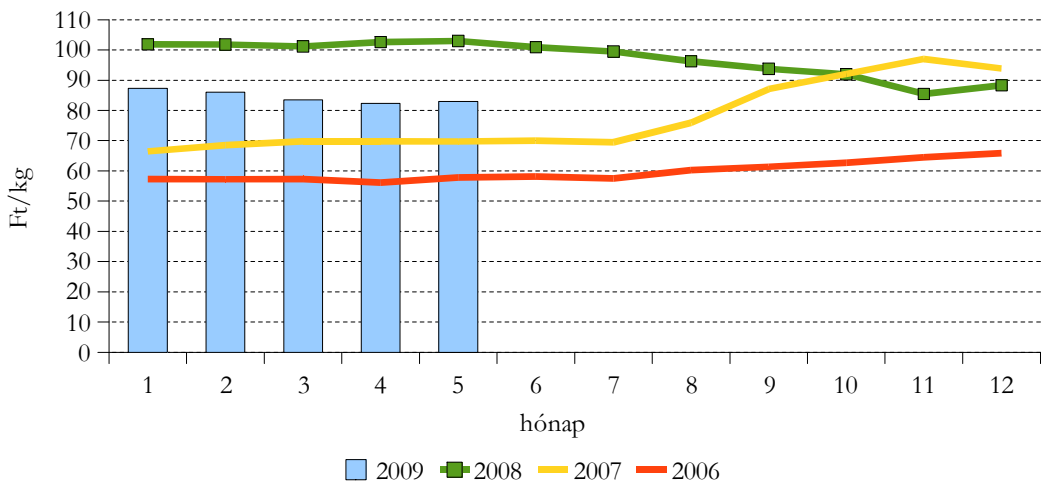
A fehér kenyérliszt feldolgozó értékesítési ára

Forrás: AKI PÁIR

16. ábra

A búzadara feldolgozó értékesítési ára

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2008. 22. hét	2009. 21. hét	2009. 22. hét	2009. 22. hét / 2008. 22. hét [%]	2009. 22. hét / 2009. 21. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1847,87	1963,03	1926,26	104,24	98,13
ömlesztett	Ft/kg	81,46	62,43	60,90	74,76	97,54
Finomliszt BL 55	tonna	2394,31	2152,80	2153,08	89,92	100,01
zsákos	Ft/kg	84,67	62,72	63,53	75,04	101,30
Finomliszt BL 55	tonna	1092,94	838,02	875,86	80,14	104,52
zacskós	Ft/kg	92,44	71,06	72,23	78,14	101,65
Rétesliszt BFF 55	tonna	290,79	95,67	47,37	16,29	49,51
ömlesztett	Ft/kg	83,28	71,69	74,35	89,27	103,71
Rétesliszt BFF 55	tonna	229,55	47,85	35,10	15,29	73,35
zsákos	Ft/kg	83,31	70,89	72,29	86,77	101,96
Rétesliszt BFF 55	tonna	115,24	63,20	70,77	61,41	111,97
zacskós	Ft/kg	100,50	83,27	83,13	82,72	99,83
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	619,76	1471,12	1779,05	287,06	120,93
ömlesztett	Ft/kg	80,00	59,71	58,39	72,99	97,77
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1415,33	1259,03	1269,58	89,70	100,84
zsákos	Ft/kg	83,51	60,71	60,84	72,84	100,21
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	405,13	735,67	671,84	165,83	91,32
ömlesztett	Ft/kg	85,75	64,55	64,47	75,18	99,88
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	97,78	123,30	86,55	88,52	70,19
zsákos	Ft/kg	88,76	69,29	68,75	77,45	99,22
Étkezési búzadara AD	tonna	84,36	54,57	60,75	72,01	111,32
zacskós	Ft/kg	101,68	82,65	83,01	81,64	100,43

Forrás: AKI PÁIR

5. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	Ft/kg		
	2008. május	2009. április	2009. május
Finomliszt BL 55	158	154	162
Fehér kenyér	241	238	245
Félbarna kenyér	220	215	221
Étkezési búzadara AD	182	198	199

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2009. május 29.)

6. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2009. augusztus	151,50	42 656	2009. július	234,13	47 013	2009. július	252,40	50 682
2009. november	161,50	45 472	2009. szeptember	243,86	48 967	2009. szeptember	256,35	51 475
2010. január	162,25	45 683	2009. december	252,04	50 610	2009. december	262,14	52 638
2010. március	163,25	45 965	2010. március	257,73	51 752	2010. március	267,47	53 708
2010. május	164,25	46 246	2010. május	260,95	52 399	2010. május	269,12	54 039
2010. augusztus	168,75	47 513	2010. július	263,33	52 877	2010. július	270,41	54 298

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2009. július	283,63	56 953	2009. július	121,50	39 238
2009. szeptember	284,92	57 212	2009. november	131,00	42 306
2009. december	287,77	57 784	2010. január	133,25	43 033
2010. március	290,15	58 262	2010. március	135,50	43 760
2010. május	290,25	58 282	2010. május	137,75	44 486
2010. július	289,51	58 134	2010. július	139,75	45 132

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értékesítési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of TradeLIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2009. június	157,00	44 205	2009. július	171,75	34 487
2009. augusztus	158,00	44 486	2009. szeptember	175,69	35 279
2009. november	159,00	44 768	2009. december	180,81	36 307
2010. január	161,25	45 402	2010. március	184,74	37 096
2010. március	161,75	45 542	2010. május	187,60	37 670
2010. június	159,75	44 979	2010. július	189,96	38 144

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Repce

MATIF, Párizs		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna
2009. augusztus	318,25	89 606
2009. november	323,25	91 014
2010. február	327,75	92 281
2010. május	330,50	93 056
2010. augusztus	318,00	89 536
2010. november	322,25	90 733

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2008. 22. hét		2009. 22. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	181	43 469	144	40 943	június
La Pallice	188	45 155	142	40 516	június
Creil*	189	45 396	-	-	június
Németország					
Hamburg	-	-	153	43 493	május
Würzburg	-	-	134	38 146	május
Hannover	-	-	128	36 363	május
Délnyugat-Németország	-	-	134	38 146	május
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Olaszország					
Milánó	-	-	-	-	-
Bologna	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	-	-	151	43 065	május
Spanyolország					
Barcelona**	212	51 050	-	-	május
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	-
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	186	44 673	-	-	június
Bordeaux/Bayonne	188	45 155	155	44 223	június
La Pallice	187	44 914	153	43 653	június
Németország					
Hamburg	-	-	-	-	-
Olaszország					
Bologna	-	-	-	-	-
Spanyolország					
Barcelona**	205	49 364	-	-	május

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

	2009. 22. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	-	-	-
Franciaország			
Rouen	117	33 386	június
La Pallice	-	-	-
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	109	31 016	május
Hannover	-	-	-
München	-	-	-
Drezda	-	-	-
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Olaszország			
Bologna	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	129	36 791	május
Spanyolország			
Barcelona	-	-	-
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Finnország			
Raisio	101	28 720	május
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	133	37 949	június
Németország			
Hamburg	-	-	-
Hollandia			
Rotterdam*	151	42 923	május
Belgium			
Brüsszel	148	42 210	május

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

11. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2009. 05. 22.		2009. 05. 29.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna		
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	341,02	68 088,05	349,03	70 085,22	június	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	276,50	55 205,99	286,20	57 468,96	május	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	-	-	216,10	43 392,88	június	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	216,60	43 246,36	225,70	45 320,56	május	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	-	-	-	-	-	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	323,50	64 590,01	331,90	66 645,52	május	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	313,80	62 653,31	322,00	64 657,60	május	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	187,50	37 436,25	190,30	38 212,24	június	FOB US Gulf
Argentína	189,00	37 735,74	193,40	38 834,72	június	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	-	-	176,00	35 340,80	június	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	145,00	28 950,70	-	-	május	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia., takarmányárpa: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- A szójabab és származékai júliusi határidőre szóló jegyzései május második felében tovább emelkedtek a chicagói árutőzsdén.
- A repcemag augusztusi és novemberi határidőre szóló jegyzései a párizsi és a winniepegi árutőzsdén május végére csökkenni kezdtek.
- Magyarországon a napraforgó- és repcemag valamennyi határidős jegyzése stagnált a vizsgált időszakban.
- Magyarországon az aszály komoly károkat okozott, elsősorban az őszi vetésű növényeknél.

Világpiaci helyzet

Az Oil World közzétette a 2009/2010. gazdasági évre vonatkozó első előrejelzését, amely szerint a szójabab globális kibocsátása 242,3 millió tonna lesz, 14%-kal nő az előző gazdasági évhez viszonyítva. Az USA, Brazília és Argentína termelése bővül, míg Kínában csökkenés várható. A globális felhasználás 4%-kal, 231,8 millió tonnára emelkedik, ebből a sajtolás 202 millió tonnát tesz ki, így a zárókészlet 60 millió tonnára nő az előző évi 49,5 millió tonnáról.

A szójabab és származékai júliusi határidőre szóló jegyzései májusban tovább emelkedtek a chicagói árutőzsdén, és nyolc hónapon belül a legmagasabb szintet érték el június elején. Az ár növekedését elsősorban az USA szójabab-készleteinek jelentős csökkenése okozta, emellett az erős exportkereslet, a gyenge dollár, valamint a kedvezőtlen argentin terméseredmények is az ár-emelkedést segítették. Az USA-ban a 2008/2009. gazdasági év végére (2009. augusztus) csupán 3,5 millió tonnás zárókészlettel számolnak, szemben az egy évvel korábbi 5,6 millió tonnával. A szójabab vetését a csapadékos időjárás hátráltatja, május 24-én még csak a tervezett terület 48%-án végeztek a munkával. A szója vetésterülete a 2009/2010. gazdasági évben nem változik lényegesen, ugyanakkor az előző évinél magasabb hozamok várhatóan a termés 8% körüli növekedését eredményezik. A belső felhasználás, a sajtolás, valamint az export is nő, a zárókészlet pedig jelentősen emelkedhet. Jelenleg tehát a készletek alacsony szintje lényegesen nagyobb hatást gyakorol az árakra, mint a 2009/2010. gazdasági évre vonatkozó kedvező terméskilátások.

A szójabab jegyzésének alakulását a pálmaolajé is követte, Malajziában a jegyzések kilenc hónapon belül a legmagasabb szintre emelkedtek. Árnövelő hatású volt a pálmaolaj export 10%-os növekedése az év első négy hónapjában, valamint az alacsony készletszint.

Európai kitekintés

Kanadában a repcemag jegyzése május közepéig követte a chicagói árutőzsde szójabab és származékai jegyzésének változását. A legközelebbi határidőre szóló jegyzések ezen időszakban 8%-kal emelkedtek. A párizsi árutőzsdén is hasonló volt a repcemag jegyzésének növekedése. A

chicagói árutőzsdén a szójabab és a párizsi árutőzsdén a repcemag jegyzése közti különbség euróban kifejezve gyakorlatilag megszűnt május végére, a szójabab jegyzése elérte a repcemagét és mintegy 300 EUR/tonna körüli értéken mozognak.

Május végén a winnipégi árutőzsdén csökkentek a jegyzések a repcekészletek kedvezőbb alakulása miatt (a legfrissebb, májusi becslések alapján 2,5 millió tonna repcemag áll rendelkezésre Kanadában a folyó gazdasági évre vonatkozóan). A párizsi árutőzsdén a repcemag jegyzése kevésbé csökkent, mivel Kelet-Európában és Ukrajnában a repce várható termésmennyiségét folyamatosan lefelé korrigálják.

A 2009. június eleji állapot szerint az őszi repce állományának 66,2 %-a jó, 14,1%-a gyenge minősítést kapott, 19,7%-a pedig kipszadtult. Idén várhatóan 1,44 millió hektárról takarítanak be őszi káposztarepcét.

Hazai körkép

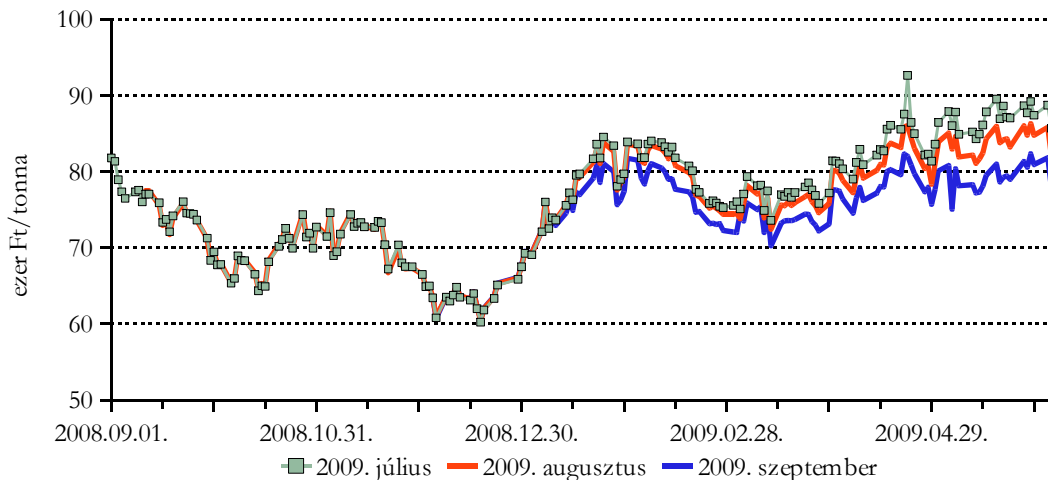
A BÉT-en a napraforgómag és a repcemag jegyzései nem változtak a legközelebbi határidőkre vonatkozóan a 21. és a 22. héten (6. ábra). A napraforgómag tőzsdei jegyzése 75-79 ezer, míg a repcemagé 86-88 ezer Ft között mozgott tonnánként. Az ipari napraforgómag és a repcemag termelői ára május második felében a tőzsdei jegyzések alatt volt, az előbbié 65-67 ezer, míg az utóbbié 78-81 ezer Ft/tonna körül alakult.

A legnagyobb aszálykárral sújtott terület az országban Jász-Nagykun-Szolnok megye, ahol az őszi káposztarepce idei termésátlaga várhatóan alig fele lesz a tavalyinak. A legújabb felmérések alapján repceből 1,3 tonna/hektáros hozamra lehet számítani a megyében. A napraforgó kedvezőbb helyzetben van, ugyanis zömében öntözött területre vetették el. 2003 óta ez az első év, hogy ilyen hosszú ideig nem esett eső és mindössze 10-30 mm eső hullott a tavaszi hónapokban. A legrosszabb helyzetben a Felső-Jászság termőterületei vannak. A repce betakarítása a vártnál korábban, egy-két héten belül megkezdődhet. Csongrád megyében is aggasztó a helyzet, a termésnek közel 30%-a várhatóan kiesik. Itt is jelentős volt a csapadékhiány, májusban 90 mm-rel kevesebb esett a sokéves átlaghoz képest.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

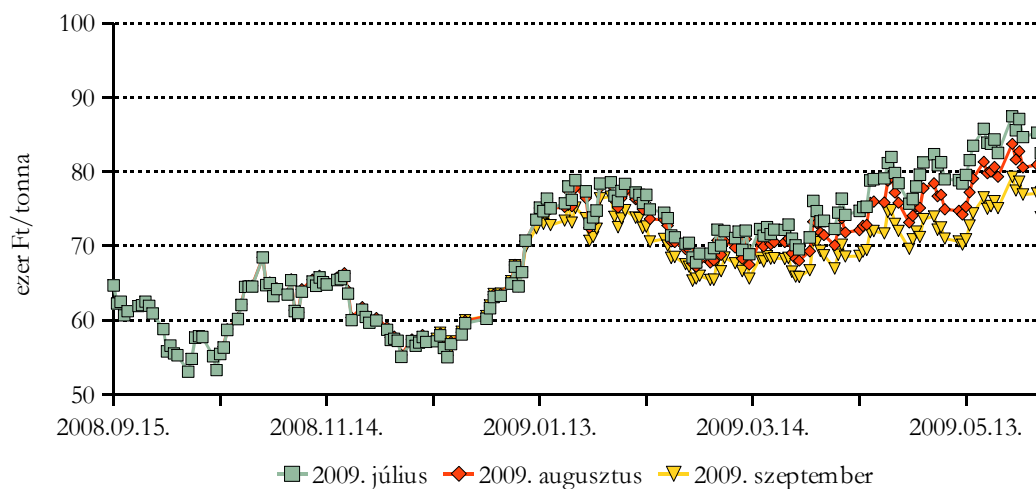
A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

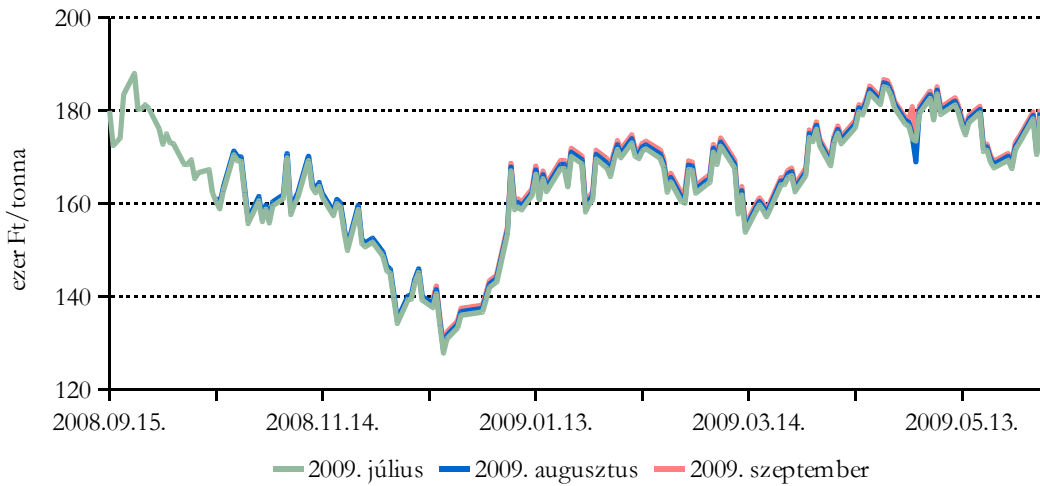
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

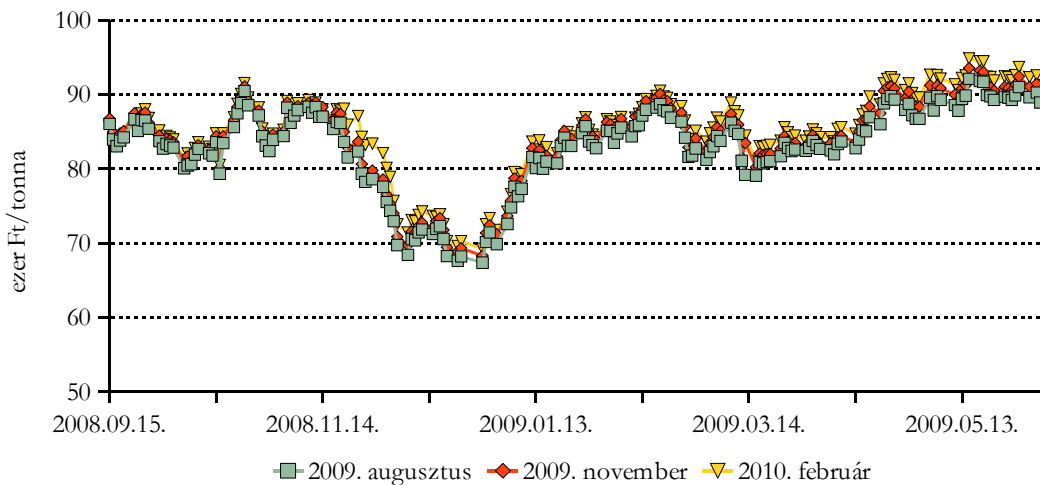
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

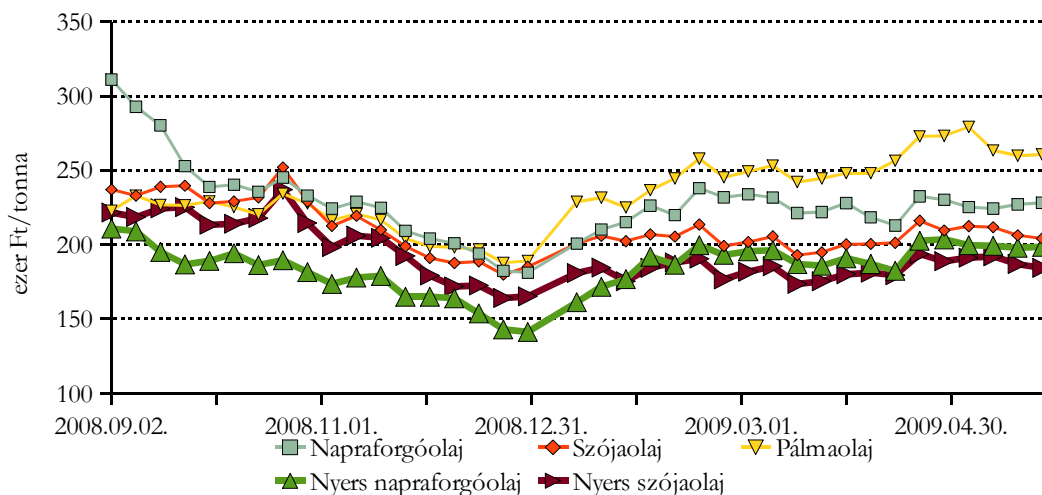
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

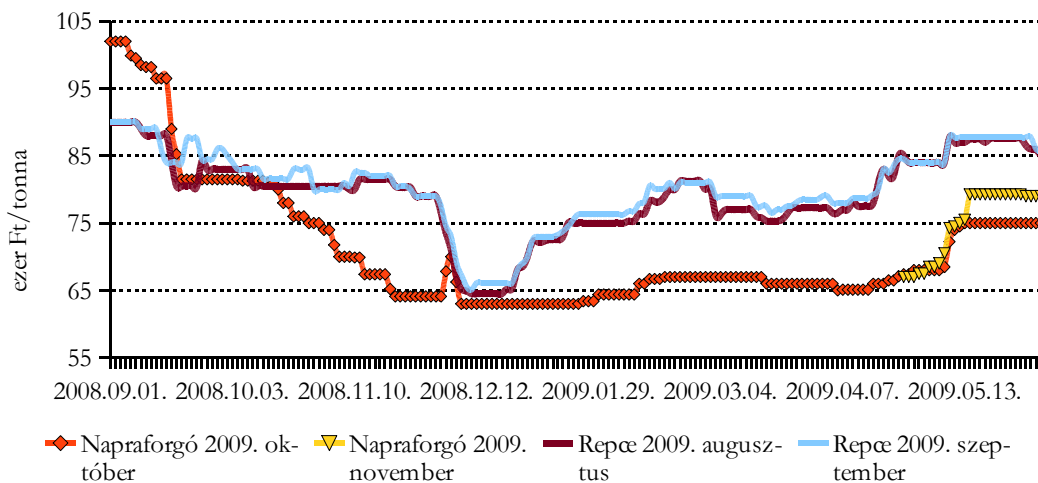
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

**A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó
értékesítési átlagára**

Megnevezés	Mérték- egység	2008. május	2009. április	2009. május	2009. május/ 2008. május (%)	2009. május/ 2009. április (%)
Ipari napra- forgómag	tonna	3 863	78 316	45 478	1177,3	58,1
	Ft/tonna	104 124	66 697	67 546	64,9	101,3
Repcemag	tonna	-	45 911	24 166	-	52,6
	Ft/tonna	-	83 224	80 822	-	97,1
Nyers napra- forgóolaj	tonna	-	-	-	-	-
	Ft/tonna	-	-	-	-	-
Napraforgó- dara	tonna	15 900	20 079	15 617	98,2	77,8
	Ft/tonna	51 210	28 585	28 741	56,1	100,5
Nyers repceolaj	tonna	3 479	-	-	-	-
	Ft/tonna	226 506	-	-	-	-
Repcedara	tonna	2 653	13 135	7 481	282,0	57,0
	Ft/tonna	37 570	34 652	33 669	89,6	97,2

* Előzetes adatok.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Hollandia	Francia- ország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyar- ország
		Ártípus				
		Prompt nagyker. ár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2009-05-19	-	-	197 950	-	-
	2009-05-26	-	-	198 530	-	-
	2009-06-02	183 114	-	-	-	-
Repceolaj	2009-05-19	-	286 165	-	-	-
	2009-05-26	-	291 078	-	-	-
	2009-06-02	185 077	-	-	-	-
Szójaolaj	2009-05-19	-	-	186 840	171 260	-
	2009-05-26	-	-	184 400	169 340	-
	2009-06-02	183 675	-	-	178 240	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

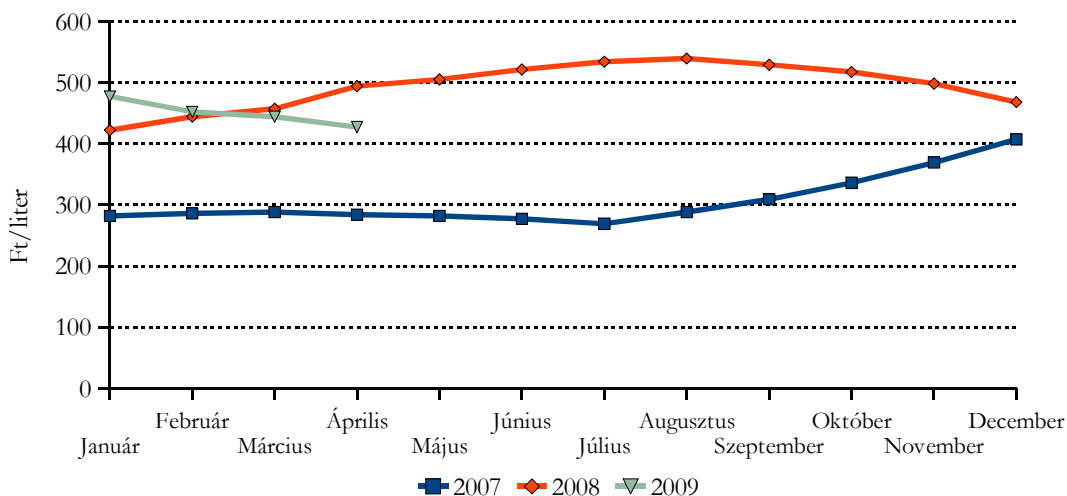
Termék	Időpont	Hollandia	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Prompt ár az olajmalom kapujában	Heti tőzsdei átlagár	Ártípus Heti termelői és értékesítési ár *	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2009-05-19	-	-	-	-	-
	2009-05-26	-	-	-	-	-
	2009-06-02	-	-	-	-	-
Napraforgódara**	2009-05-19	-	-	-	-	-
	2009-05-26	-	-	-	-	-
	2009-06-02	-	-	-	-	-
Repcemag	2009-05-19	-	89 878	-	-	-
	2009-05-26	-	89 231	-	-	-
	2009-06-02	-	-	83 722	-	-
Repcedara**	2009-05-19	-	-	-	-	-
	2009-05-26	-	-	-	-	-
	2009-06-02	48 513	-	-	-	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** FOB – Free on Board – költségmentesen a hajó fedelzetére rakva.

Forrás: AKI PÁIR, ZMP, BLPW, MATIF

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az európai biodízel előállítás helyzete

Az Európai Unió biodízel előállításra a saját termelésű növényolaj mellett import alapanyagot is felhasznál.

Rotterdamban a biodízel termelés alapanyagául szolgáló termékekből csökkentek a készletek, főleg a szójaolajból és a pálmaolajból.

A készletek alakulása Rotterdamban

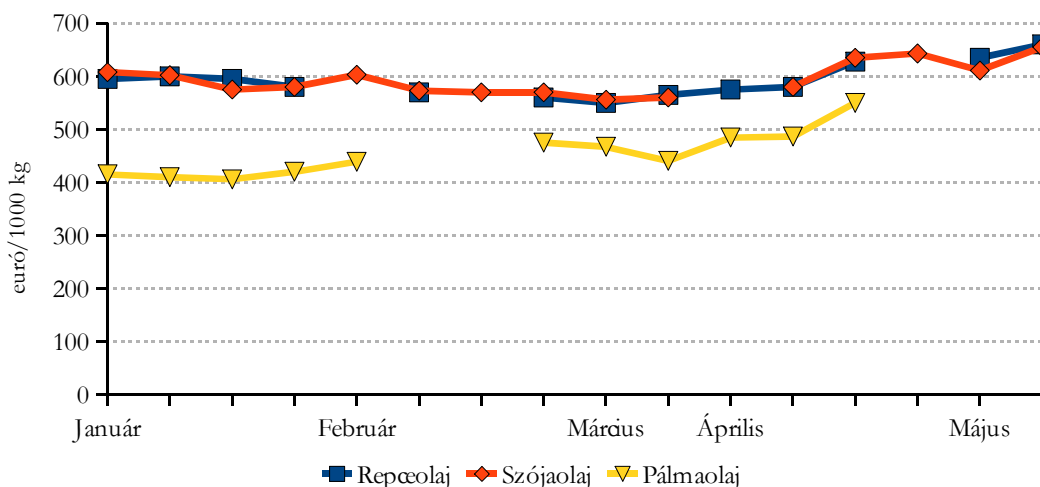
	április 27.	május 4.	május 11.
Repceolaj	24 227	28 319	27 688
Szójaolaj	2 697	2 427	2 353
Pálmaolaj	85 987	73 969	74 216

tonna

Forrás: F.O.Licht

A bekövetkezett változások a termékek árában is érzékelhetővé váltak: 2009. május elején a nyugat-európai kikötőkben (ARAG) a repceolaj ára 625 €/t (2009. január: 595 €/t), a szójaolajé 643 €/tonna (2009. január: 608 €/t), a pálmaolajé pedig 553 €/tonna (2009. január: 415 €/t) volt.

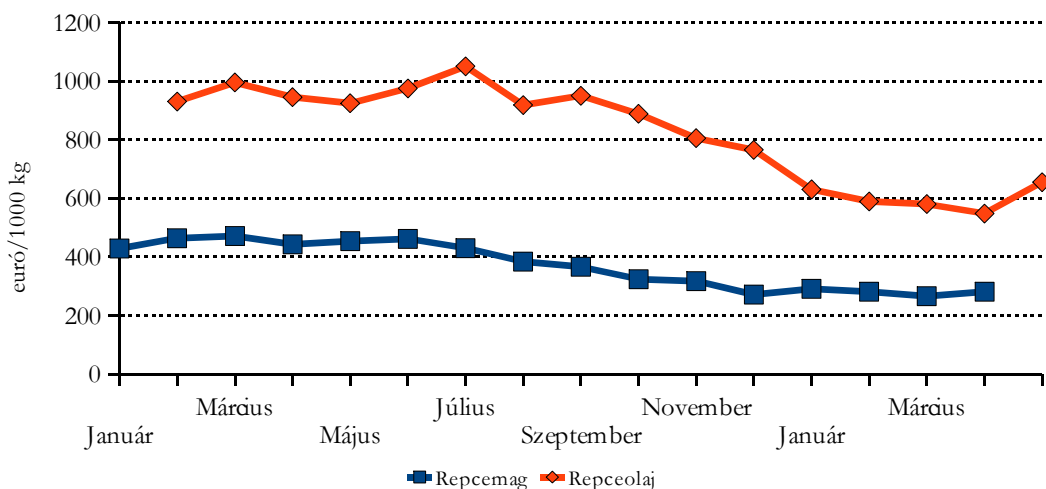
Növényolajok ára a nyugat-európai kikötőkben (2009)

Forrás: Ölsaaten Spezialinfo, ZMP

A Coceral jelentése szerint az EU 2008-ban 18,9 ezer tonna (2007: 17,7 ezer tonna) repcemagot termelt meg, az előrejelzések szerint 2009-ben ez a mennyiség valamivel kevesebb lesz, 18,7 ezer tonna.

A repcemag és a repceolaj ára Németországban (2008-2009)

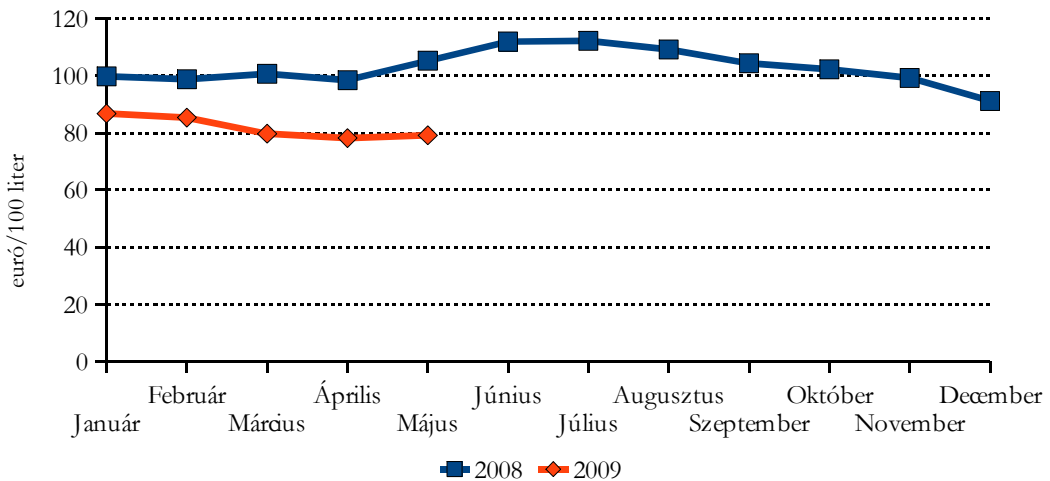
Forrás: Agrimis ZMP, Ölsaaten Spezialinfo ZMP

Németországban a repcemag nagykereskedelmi értékesítési ára 2009 áprilisában 37,2%-kal, a repceolajé pedig 43,3%-kal volt alacsonyabb az elmúlt év azonos időszakához képest. Ez az ár-változás azt eredményezte, hogy az üzemekben csökkent az alapanyag és késztermék ára közötti különbség, ami a sajtoló üzemek jövedelmezőségi helyzetének nem kedvezett. Németországban 2008 áprilisában a repcemag és a repceolaj közötti árkülönbség 503 €/t, míg 2009-ben csak 267 €/t volt. A repcemag ára 2009-ben 282-291 €/t között enyhe ingadozásokat mutatott, miközben az olaj ára 9%-kal emelkedett.

Míg az alapanyagárak lassan felfelé mozdultak el, addig a biodízel nagykereskedelmi értékesítési ára csökkent. Németországban a biodízel nagykereskedelmi értékesítési átlagára 2009 januárjában 86,74 €/100 liter volt, ezzel szemben májusban már csak 79,14 €/100 liter (-8,7%).

Németországban 2009-ben a növényolajárak 9%-ot nőttek, miközben, a biodízelárak 8,7%-t estek.

Biodízel nagykereskedelmi értékesítési ára Németországban

Megjegyzés: az ár az energiaadót és az áfá-t tartalmazza, német átlagár.

Forrás: UFOP

Az EU-ban 2009 áprilisában a biodízel üzemek átlagos vesztesége rekord méretű, 107 €/t volt.

Az ásványolaj árának csökkenése megállt, sőt enyhén emelkedett. 2009. május 29-én a Londoni Árutőzsdén a legközelebbi határidős jegyzésre az IPE Brent ásványolaj ára 65,52 dollár/barrel volt, ami ugyan meghaladta a 2009. januári 30-40 dollár/barrel árat, de lényegesen elmarad az elmúlt év azonos időszakához képest (122,98 dollár/barrel). Tekintettel arra, hogy az ásványolaj árának emelkedése 2009 első négy hónapjában csekély mértékű volt, ezért ez a változás egyelőre még nem tudott hatást gyakorolni a biodízel árára.

2009 első 4 hónapjában a pénzügyi válság okozta keresletcsökkenés mind az ásványolaj, mind a biodízel felhasználásában éreztette hatását.

Franciaországban a statisztikai jelentések szerint 2009 januárjában 10%-kal kevesebb ásványolaj került felhasználásra, mint 2008 januárjában.

Németországban a biodízel fogyasztás 2009 első két hónapjában az előző év azonos időszakához képest csökkent. A B100-as termékből 41 337 tonna került felhasználásra, ami 60%-kal kevesebb, mint 2008 azonos időszakában, a bekevert biodízeltől pedig 6%-kal 301 621 tonnára csökkent a fogyasztás.

A biodízel fogyasztói ára már 2008 decembere óta folyamatosan az ásványolaj ára felett mozog. Németországban 2009 22. hetében a biodízel fogyasztói ára 108,9 cent/liter, míg az ásványolaj ára 105,57 cent/liter volt.

Nyugat-Európában a biodízel ára májusban alacsonyan mozgott, főleg ha figyelembe vesszük az enyhén emelkedő alapanyag árat. (biodízel nagykereskedelmi ár: 2009. május 620-630 €/t; 2008. szeptember 995-1005 €/t).

Közép-Európában a bekeverő üzemek jelentése szerint javult a kereslet. A térségben a jövedelmezőség gyenge (biodízel nagykereskedelmi értékesítési ár: 2009. május 655-665 €/t; 2008. szeptember 935-1015 €/t).

Dél-Európából, Olaszországból árcsökkenést jelentettek. Csak a Novaoil, Biofox, OII B és az Itali Bi Oil cégek üzei termelnek. Ez a négy cég 700 ezer tonna kapacitással rendelkezik a teljes 2,04 millió tonnás olasz biodízelgyártó kapacitásból (biodízel nagykereskedelmi értékesítési ár: 2009. május 585-595 €/t; 2008. szeptember 830-950 €/t).

A szakértők a teljes 2009. naptári évet figyelembe véve a kötelező bekeverés miatt összességében a biodízel felhasználás növekedésével számolnak. A legnagyobb biohajtóanyag felhasználó országok 2009-ben növelik a bekeverési arányt, például Hollandia 3,75%-ról 4,5%-re, Nagy-Britannia 3,25%-ról 3,75%-re. Németországban a bekeverési arány 5,25%-ról 6,25%-ra történő módosításáról a Bundestag még döntött.

Az EU biodízeltermelés és felhasználása

	2007	2008	2009	2010
Termelési kapacitás	10,59	16,87	22,16	24,81
Termelési kapacitás	5,85	7,9	9,53	11,7
Felhasználás	6,59	9,47	10,31	12,57
Termelés és felhasználás különbözete	-0,74	-1,57	-0,78	-0,87

Forrás: F.O.Licht

A szakértők előrejelzése szerint azonban a fogyasztás növekedésének üteme lassul, a 2007-es évet összehasonlítva 2008-cal 21%-os a növekedés, 2008-hoz képest 2009-ben csak 8,2%-os. Az EU-27 biodízel felhasználása 2009-ben 10,3 millió tonna lesz (2008: 9,47 millió tonna). A 12 új tagállam ebből összesen 850 ezer tonnát használ fel, ez a teljes EU fogyasztásnak mindössze 8%-a.

Az előrejelzések szerint az év folyamán néhány üzem a kedvezőtlen jövedelmezőségi helyzet miatt bizonytalan ideig szüneteltetni fogja a termelését. A kapacitások várhatóan csak 50%-ban kerülnek majd kihasználásra.

A termelés és a fogyasztás közötti hiányt az EU importból fedezi. Az EU legnagyobb biodízel beszállítója az USA, ahonnan a B99-es termék az európainál alacsonyabb áron érkezik be.

Bibliográfia:

Hémeline Macret: Consumption to rise this year. Biofuel International 2009. 3. évfolyam. 3. szám

F.O.Lichts World Biodiesel Price Report 2009. május 7.

F.O.Lichts World Ethanol & Biofuels Price Report 2009. május 11.

UFOP Marktinformationen Ölsaaten und Biokraftstoffe 2009. május

Toepfer: Ukraine 2009 rapeseed crop seen at 2,6 mln t 2009. április 14.

Toepfer: Argentína 2009 soybean crop revised down to 33 mln t. 2009. május 13

ARAG = Amszterdam- Rotterdam - Antwerpen - Gent

Coceral = Comite de comerse des cereales, aliments de betail, oliagneux, huile de olive, huile's et grasses at agrofournitures.

UFOP = Union zur Förderung Oel-, und Proteinpflanzen

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>